نوی لیکدود

د پښتو ژبي د لیکلو نوی سیستم

- نوی لیکدود
- د لوست کتاب

Ketabton.com

لیکوال: فضل الرحمن نیازی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوی لیکدود

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

وېل کيږي چې پښتنو ته د اسلام لۀ راتګ وړاندې پښتو ژبه پۀ خروشتي او يوناني ليکدود ليکل کېده، خو کله چې پښتنو ته د اسلام زرينې وړانګې را ورسېدې نو د پښتو رسم الخط هم پۀ عربي رسم الخط واوښت، دا چې پۀ فارسي او پښتو کې داسې غږونه شته چې پۀ عربي ژبه کې نشته، نو د عربي ژبې پۀ ځينو تورو کې ځينې نښې او علامې زياتې کړل شوې تر څو د هغو غږونو استازولي وکړي چې فارسي او پښتو ژبه يې لري، او عربي ليکدود د هغو لپاره کوم تورى نه لري، نو لۀ همدې وجې لومړى فارسيانو د فارسى ژبي لپاره ځينې توري وضع کړل لکه :چ، ژ، پ او ګ .خو لکه څنګه چې پښتو ژبه لۀ فارسي ژبي زيات غږونه لري، نو د فارسي د يادو تورو تر څنګ پۀ پښتو کې د نښو پۀ زياتولو سره نور توري هم رامنځته شول، لکه:ټ، ځ، څ، ډ، ړ، ږ، ښ او ڼ .خو د يادو تورو رامنځته کول يواځې د بې غږه تورو پۀ برخه کې وو او پښتو ژبه پۀ دې برخه کې اوس ستونزه نه لري خو د غږيزو تورو پۀ برخه کې نۀ پۀ فارسي کې کوم تورى رامنځته شو او نه هم پۀ پښتو کې، يواځې هغه غږيز توري چې عربي کې شته پۀ فارسي او پښتو کې کارول کيږي خو د فارسي او پښتو د ځانګړو غږيزو تورو لپاره يا بيخي کوم تورى نه ليکل کيږي، يا هم بې غږه تورى

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکل کیږي، چې پهٔ دې سره یو توری کله د یو غږ استازولي کوي او کله د بل غږ استازولي کوي.

د وخت پهٔ تېرېدو سره د بې غږه تورو پهٔ برخه کې د پښتو ژبې لیکدود ځهٔ پرمختګ وکړ، پهٔ پښتو ژبه کې د زورکي لپاره د ها توري لهٔ پاسه د لیکوالانو لهٔ خوا د لکۍ لرونکي یا نښې ته ورته ځانګړې نښه کارېدله، خو د عصري او کمپیوټري کیلیدړو پهٔ راتګ سره د هغې استعمال هم ختم شو، ځکه چې پهٔ کیلیدړو کې هغه نښه نه وه، همدارنګه پهٔ پښتو کې پېنځه یاګاني رامنځته شوې، چې ځیني یې یواځې د یوه غږیز توري لپاره دي لکه اوږده یا، خو ځیني یې یو غږیز او بل بې غږه توری رانغاړي لکه کړواله او ښځینه یا چې د زورکي او بې غږه یا استازولي کوي، او بې ټکو یا چې د زور او بې غږه یا استازولي کوي .خو دا ډول زیاتوني که لهٔ یوې خوا پرمختګ دی لهٔ بلې خوا پهٔ دې سره د پښتو توري زیاتیږي، او د پښتو ژبې شته ستونزې هم نه وربانديې حل کیږي.

پهٔ پښتو کې کړواله، ښځینه او بې ټکو یاګاني صرفي او ګرامري یاګاني ګڼلی شو خو د رسم الخط یاګاني نه دي، نو لهٔ همدې وجې پهٔ رسم الخط او لیکدود کې هم منځته راوړني باید د همدې ځانګي لهٔ ادرسه وي، نه د بلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګي لۀ ادرسه، ځکه چې دا د رسم الخط دنده ده چې يو توری د يو غږ استازولي وکړي، او بايد رسم الخط د يو غږ لپاره ځانګړی توری ولري، رسم الخط دا دنده نه لري چې موږ ته مذکر او مونث را وپېژني، يا اسم او فعل راوپېژني دا شيان پۀ ګرامر پوري اړه لري.

د پښتو ژبي د غږيزو تورو د کمښت لۀ امله ځيني ليکوالان وايي چې د پښتو رسم الخط بايد پۀ لاتيني رسم الخط واوړي، لکه څنګه چې ترکانو او تاجکانو د خپلو ژبو رسم الخط پۀ لاتينی ليکدود اړولی دی، دوی وايي چې لاتيني ليکدود د شته ستونزو ځواب ويلی شي، خو پۀ لاتيني ليکدود رسم الخط اړول که ياده ستونزه حل کولی شي لۀ بله اړخه ستونزي او زيانونه هم لري، لۀ نوي سره د نوي ليکدود زدکړه، لۀ ديني اړخه لۀ قرآن او احاديثو سره اړيکي پرې کېدل، پۀ تاريخي او پخوانيو کتابونو او ليکل شويو آثارو باندي د نوي نسل نه پوهېدل، دا هغه ستونزي دي چې پۀ لاتيني ليکدود پلی کولو سره به رامنځته شي، همدارنګه پۀ يوه داسې جغرافيه کې د لاتيني ليکدود پلی کول ګټور نه دي چې وکړي يې عربي ليکدود کاروي لکه عربي، فارسي، اردو او د نورو ژبو ويونکي، بلکې دا به د پښتو د پرمختګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ ځای د وروسته والي سبب وګرځي او پښتو به د فارسي او اردو څټک پرمختک لهٔ امله نوره هم لهٔ زوال سره مخ شي.

همدارنګه موږ چې پهٔ ديني برخه کې زيات کتابونه او ليکني لرو لهٔ هغو سره به مو هم اړيکه وشليږي، نو لهٔ يوه پلوه به موږ د ديني معلوماتو د پانګې لهٔ فقر سره مخ يو لهٔ بله پلوه به پهٔ لاتيني ليکدود کې موږ ته دښمن داسې افکار او نظريات راوړي چې زموږ لهٔ دين سره پهٔ ټکر کې وي، پهٔ لاتيني ليکدود سره زموږ خپل کلتور او هويت ته هم زيان رسيږي.

يادو ستونزو ته پهٔ کتو سره بايد يوه داسي حل لاره ومونډل شي چې زيان هم ونه لري، او پښتو ژبه هم يو بشپړ يا بشپړ ته نږدې غږيز ليکدود ولري، زما پهٔ نظر يوه لاره دا هم کېدلی شي چې د بې غږه تورو پهٔ څېر دې د غږيزو تورو لپاره هم د پښتو پهٔ اوسني ليکدود کې ځيني توري زيات کړل شي، تر څو د پښتو د ټولو غږونو استازولي وکړي، پهٔ دې توګه هغه ستونزه چې پهٔ لاتيني ليکدود سره حل کېدلی شي پهٔ اوسني ليکدود سره هم حل کېدلی شي، د همدې لپاره لهٔ تاسو سره د ليکلو يو نوی ليکدود شريکوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود يا د ليکلو پهٔ نوي سيستم کې ټول پښتو توري کارول کيږي، خو ځيني توري زياتيږي، ځيني لهٔ مينځه ځي، د کلمو پهٔ منځ يا پيل کې بيا د ځينو تورو پهٔ ځای نښې زياتيږي. نوی ليکدود اوسني ليکدود ته ډېر ورته دی، او هر څوک پهٔ اسانې سره پرې پوهېدلی شي او ژر زده کېدلی هم شي.

د پښتو بې غږه توري

لکه څنګه چې مو مخکې يادونه وکړه پښتو ژبه د بې غږه تورو پهٔ برخه کې کومه د پام وړ ستونزه نه لري، لهٔ دې وجې پهٔ نوي ليکدود کې هم ټول پښتو بې غږه توري کارول کيږي، د پښتو بې غږه توري دا دي.

ب، پ، ت، ټ، ث، ج، چ، ح، خ، څ، ځ، د، ډ، ذ، ر، ړ، ز، ژ، ږ، س، ښ، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، ګ، ل، م، ن، ڼ، و، هـ، ء، ي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو واول یا غږیز توري

پهٔ اوسني لیکدود کې د هر غږیز توري لپاره ځانګړي بڼه نشته، یا شته خو د کلمې پهٔ ځینو برخو کې لیکل کیږي او پهٔ ځینو برخو کې نه لیکل کیږي، پهٔ نوي لیکدود کې د هر غږیز توري لپاره یوه نه یوه بڼه شته، خو د کلمې پهٔ پیل یا منځ کې د ځینو تورو لپاره نښې زیاتي شوي دي، چې پهٔ لاندې کرښو کې یې پېژندلی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ -لنډ الف: ه (a)

لنډ الف چې په ها سره هم مشهور دی، په نوي ليکدود کې مو په لنډ الف سره ځکه نوملی دی چې د الف نيم غږ لري .په اوسني ليکدود کې د لنډ الف لپاره د کلمې په پای کې د ها بڼه کارول کيږي لکه په" ونه"، "ځمکه "او نورو بېلګو کې، او په پيل کې د الف بڼه ليکل کيږي لکه په "انګور"، " انځور "او داسې نورو بېلګو کې .په نوي ليکدود کې هم د ياد توري لپاره د کلمې په پای کې د ها بڼه کارول کيږي، او د کلمې په پيل کې فتحه لرونکی الف (آ) کارول کيږي، او د کلمې په منځ کې يواځې فتحه ليکل کيږي.

د کلمې په منځ او پيل کې مو د لنډ الف لپاره د ها توری ځکه ونه کاراوهٔ چې له اوسني ليکدود سره يې تنافر زيات نه شي، چې بيا نه مونږ ته د پوهېدو وړ وي او نه راتلونکي نسل ته، بڼه به دا وي چې ليکدود هم غريز شي، او اوسنی ليکدود هم د پوهېدو وړ پاتې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ -لنډه یا :ئ (i)

اوسني ليکدود کې د لنډي يا لپاره چې يو غريز توری دی د بې د غږه يا بڼه ليکل کيږي، پهٔ نوي ليکدود کې د لنډې يا لپاره د يا لهٔ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لهٔ نورو ياګانو سره يې توپير وشي .لنډه يا د کلمې پهٔ هره برخه کې د ليکلو وړ ده.

البته د عربي ژبي هغه کلمې چې پهٔ پښتو کې دود دي، که چېرې پهٔ عربي ژبه کې زېر ولري، نو سره لهٔ دي چې زېر د لنډي يا غږ لري؛ پهٔ نوي ليکدود کې به لنډه يا نه ليکل کيږي بلکې د عربي پهٔ څېر به زېر ورکول کيږي، دا د دي لپاره چې د عربي ژبي پهٔ کلمو کې داسي بدلون رانشي چې عربي کلمې اوسني ليکدود څخه هم پردی شي او د فارسي، اردو او نورو ژبو ويونکو ته هم پردی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -لنډ واو :ۇ (u)

پۀ اوسني ليکدود کې د لنډ واو لپاره هم چې يو غرېز توری دی د بې غږه واو بڼه کارول کيږي، پۀ نوي ليکدود کې د لنډ واو لپاره د بې غږه واو لۀ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوې ده، تر څو لۀ نورو واوونو سره يې توپير وشي، لنډ واو هم د کلمې پۀ ټولو برخو کې ليکل کېدلی شي.

خو د عربي ژبې هغه کلمې چې پۀ پښتو کې دود دي، که چېرې پۀ عربي ژبه کې پېښ ولري، نوي ليکدود کې به هم پېښ ورکول کيږي، سره لۀ دې چې د پېښ او لنډ واو غږ يو دی، خو د دې لپاره چې نوی ليکدود لۀ اوسنی ليکدود او د فارسي، اردو او نورو ژبو لۀ ليکدودونو سره ډېر واټن پيدا نه کړي، يواځې پېښ به ليکل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ -اوږد الف (الف): ا (ā)

پهٔ اوسني ليکدود کې الف چې نوي ليکدود کې پهٔ اوږد الف سره نومول کيږي، کله د اوږد الف لپاره، کله د لنډ الف لپاره کارول کيږي لکه پهٔ "وار "کې چې د اوږد الف لپاره او" انځور "کې د لنډ الف لپاره کارول شوی دی، او کله بيا د همزې لپاره کارول کيږي سره لهٔ دې چې پښتو کې همزه نشته لکه د" اينځر "او" اوبه "پهٔ کلمو کې چې الف د همزې لپاره زيات شوی دی.

پهٔ نوي ليکدود کې د اوږد الف لپاره خپله د الف بڼه کارول کيږي، خو پهٔ نوي ليکدود کې به دغه بڼه يوازې د اوږد الف لپاره د کلمې پهٔ ټولو برخو کې کارول کيږي، او د بل غږ لپاره به نه کارول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ -اوږده یا: ې(e)

د اوسني ليكدود په څېر نوي ليكدود كې هم د اوږدې يا لپاره د بې غږه يا بڼه ليكل كيږي چې لاندي دوه سر په سر ټكي لري، لهٔ اوسني سره يې توپير دا دى چې اوږده يا اوسني ليكدود كې د كلمې په پيل كې نه ليكل كيږي، خو نوي ليكدود كې ليكل كيږى.

۶ -اوږد واو : ۆ (o)

پهٔ اوسنى ليكدود كې د اوږد واو لپاره ځانګړي بڼه نشته، د اوږد واو لپاره د بې غږه واو تورى ليكل كيږي، پهٔ نوي ليكدود كې د ياد غږيز توري لپاره د يا لهٔ پاسه د اوه عدد ته ورته نښه زياته شوې ده، او د كلمې پهٔ ټولو برخو كې د ليكلو وړ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ -زورکی : ۀ (ə)

اوسني ليکدود کې د کلمې په پای کې د زورکي غږيز توري لپاره د ډېرو ليکوالانو له خوا د ها له پاسه وړه همزه ليکل کيږي، خو په منځ کې د کاروني وړ نه ده، په نوي ليکدود کې هم د کلمې په پای کې همدا بڼه ليکل کيږي، او د کلمې په منځ کې د بې غږه توري له پاسه بيضوي ولاړ شکل"" ليکل کيږي چې کُردی ها ته ورته ده، تر څو د زورکي په غږيز توري دلالت وکړي، خو د کلمې په پيل کې زما په نظر په پښتو کې کومه بېلګه نشته؛ له همدې وجې د کلمې په پيل کې د ياد توري لپاره په نوي ليکدود کې هم کومه بڼه نه ده غوره شوي.

يادونه:

که وغواړو چې اوږد معروف واو وليکو نو د عربي ژبي په څېر يې ليکلی شو چې لنډ واو او بې غږه واو يوځای وليکل شي لکه مُوْسی چې په عربي کې له ميم نه وروسته لنډ پېښ او بې غږه واو راغلي دي خو پښتو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

"مؤسی "يواځې لنډ واو ويل کيږي، پښتو کې د اوږد معروف واو مثالونه دا دي"ګؤورو "ټاپؤو ... "يا وغواړو چې اوږده معروفه يا وليکو نو لنډه يا او بې غږه يا يو ځای ليکو، لکه"ګيږي "او" ټيشي.... ".

د عربي او پښتو کلمو توپيرونه

پهٔ عربی ژبه کې داسې توري شته چې پښتانهٔ يې نه وايي، خو پهٔ پښتو کې پهٔ مستعار ډول کارول کيږي لکه ع، ح، ف، ق، ص، ض، ط، ظ، ث او ذ . پښتانهٔ دغه توري ليکي خو تلفظ يې نه کوي بلکې يادو تورو ته چې پهٔ پښتو تورو کې کوم توری نږدې وي هغه تلفظ کوي، لکه" ف "پهٔ "پ "سره،" ص "او" ث "پهٔ" س "سره" ط "پهٔ" ت "او نور پهٔ ځينو نورو تورو سره تلفظ کوي .پهٔ کومه کلمه کې چې ياد توري راغلي وي نو د عربي ژبي به وي، يا به هم د کومي بلي ژبي وي، د يادو تورو ترڅنګ همزه هم د عربي ژبي توری دی ځکه چې پښتو کې داسي ښېلګه نشته چې د کلمې پهٔ منځ يا پای کې يې همزه راغلي وي، او پهٔ پيل کې چې کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري د همزې په بڼه ليکل کيږي همزې نه دي بلکې غږيز توري دي، لکه : انګور، کې لنډ الف دی، اینځر کې لنډه یا ده او اوبهٔ کې لنډ واو دی دا به پهٔ نوي ليکدود کې د غږيزو تورو په بڼه ليکل کيږي، د همزې په بڼه به نه ليکل کيږي.

لهٔ دې بحث نه دا نتيجه لاسته راځي چې کومه عربي کلمه پهٔ سر کې همزه ولري وروسته يې که هر ډول غږيز توری راشي، نو همزه به ګڼل کيږي، غږيز توری به نه ګڼل کيږي .لکه :اِسلام کې لهٔ همزې وروسته لنډه یا "زېر" راغلي ده، نو دغه توری "اِ" به همزه ګڼل کيږي، ځکه چې عربي کلمه ده او لنډه يا به نه ګڼل کيږي خو پهٔ اينځر کې چې نوي ليکدود کې داسي ليکل کيږي" ێنځر "همزه نه ده بلکې لنډه یا ده ځکه چې اينځر پښتو کلمه ده، خو دغه توپير يوائی پهٔ ليکلو کې څرګنديږي، تلفظ د دواړو يو ډول دی.

همدارنګه اوبهٔ به" ۈبهٔ "ليکل کيږي" اوبهٔ "به نه ليکل کيږي، ځکه چې پهٔ پيل کې يې لنډ واو غږيز توری راغلی دی، همزه نه ده، او اخروي به

(c) ketabton.com: The Digital Library

"اُخرَوئ "لیکل کیږي ځکه چې دا عربي کلمه ده، پهٔ سر کې یې غږیز توری نه راځي بلکې پهٔ سر کې یې لنډه پېښ لرونکي همزه راغلې ده .خو کوم ځای کې چې د کلمې پهٔ سر کې پهٔ پښتو کې لنډ الف راغلی وي یا پهٔ عربي کې زورلرونکي همزه راغلې وي لیکل او تلفظ به یې یو ډول وي، یواځې نوم به یې بدل وي، عربي کلمه کې به زورلرونکي همزه نومیږي او پښتو کلمه کې به لنډ الف کڼل کیږي لکه :اَمر چې عربي کلمه ده نو" اَ " به همزه نومول کیږي، او اَنګوُر چې پښتو کلمه ده نو" اَ "به لنډ الف نومول کیږي، اګر که د دواړو لیکل او ویل یو رنګ دي.

زیاتوني:

نوي لیکدود کې لاندي توري زیات شوي دي

۱ ـ ۋ

۲ـ ئ

۳ـ ۆ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ ـ آ

٥ ـ ه (لنډ الف يا هغه ها چې راتلونکي کلمې پسې نه نښلي).

همدارنګه لاندي نښې زياتي شوي دي

۱ ـ ◌َ

۲ ـ ◌ِ

۳ ـ ◌ُ

٤ ـ ◌ْ

که د دغو ښو په ځای نوري ښې غوره وبلل شي تغير هم کې راتلی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمَوَني:

لاندي توري پهٔ نوي ليکدود کې کمَ شوي دي

۱ -کړواله يا (ئ)

۲ -بې ټکو يا (ى)

۳ -لکۍ لرونکي يا (ې)

د غږيز ليکدود اړتيا

لکه څنګه چې نوى ليکدود يو غږيز ليکدود دى، او غږيز ليکدود د هري ژبي لپاره ګټور وي، يوه ژبه پهٔ غږيز ليکدود سره ښهٔ پرمختګ کولی شي، لوستل يې اسانه کيږي، او مختلفو لهجو څخه يوه معياري لهجه پهٔ دې ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکدود سره منځته راتلی شي، له دې وجې د پښتو لپاره هم داسې ليکدود اړين دی.

پښتو يوه داسې ژبه ده چې اوښتې حالتونه يې ډېر دي، په اوسني ليکدود کې اوښتي حالتونه په سمه توګه نه معلوميږي، له دې وجې کله چې د درې ژبې ويونکي پښتو متن لولي ډېر تېر وځي، له مفرد نه جمع جوړه کړي، له جمعې نه مفرد جوړ کړي، غير مغير حالت مغير کړي، مغير حالت غير مغير کړي چې په دې سره جمله کې ګډوډي رامنځته کيږي.

دا تېر وتنې کله کله له لوستو خلکو او د راډيوګانو له نطاقانو څخه هم کيږي خو په نوي ليکدود کې دا تېروتنې کميږي يا بيخی له منځه ځي.

کيدی شي لوستونکي دا فکر وکړي چې دا ډول ليکدود په فارسي او اردو ژبو کې هم نه دی پلی شوی، نو په پښتو کې ولې پلی کيږي؟ خو زما په اند پښتو ژبه له فارسي او اردو ژبو څخه غريز ليکدود ته ډېره اړتيا لري، ځکه پښتو مغير حالتونه ډېر لري، تر دې چې د نځ له وجې هم پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري بدلون کوي، لکه" سپېڅلی "چې ښځ يې د ښځې نه وروسته پۀ لنډ الف راغلی دی، پۀ متغیر حالت کې لنډ الف پۀ زورکي بدلیږي او "سپېڅلې "وېل کیږي .که چېري ښځ د کلمې پۀ پای کې راغلی وي بیا لنډ الف یا بل غږیز توری پۀ زورکي نه بدلیږي، لکه" سړی "چې مغیر حالت یې" سړي "ده.

بدلونونه او توپیرونه

یواځې هغه ځایونه چې پۀ نوي رسم الخط کې بدل شوي دي، دا دي.

ا:

یاد توری اوسني لیکدود کې څو هدفونو لپاره کارول کیږي، خو نوي لیکدود کې یواځې د "ā" غږ لپاره ټاکل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَ:

دغه توری اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې د "a" غږ لري .
همدارنګه د ياد غږ لپاره نوي ليکدود کې د کلمې منځ کې يواځې زور ـَ
زيات شوی چې د a غږ لري.

داسې هم کېدی شوه چې (ه) پهٔ پيل او منځ کې وکارول شي لکه ښنګه
چې پهٔ پای کې کارول کيږي، خو لهٔ دې امله چې نوی ليکدود لهٔ اوسني
ليکدود سره ډېر پردی نه شي پهٔ پيل کې او منځ کې يې شکل يو نه کړل
شو لکه" اَفغانيښتان "لهٔ" هفغانيښتان "ښخه" افغانستان "ته ډېر نږدې
ده، او" ځمَکه "لهٔ" ځمهکه "ښخه" ځمکه "ته ډېر نږدې ده.

ئ:

دغه يا اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې زياته شوي ده، همدارنګه
کومه کلمه چې عربي کې زېر لري، نوي ليکدود کې هم د زېر نښنه ورکول
کيږي .خو پيل کې دغه نښنه" اِ "يواځې د زېر لرونکي همزې لپاره ده، لنډه
يا به نه نومول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋ:

دا واو د لنډ واو لپاره ټاکل شوی، د لنډ واو لپاره مخکې بې غږه واو کارېدهٔ. د دې لپاره چې د نوي او پخواني ليکدود تر منځ ډېر واټن رانشي يواځې يې لهٔ پاسه يوه نښه زياته شوه .لکه" لۋر "(د زوي خور) چې مخکې لور ليکل کېده .که چېرې د عربي ژبي پهٔ يوې کلمې کې پېښ وي، نو پښتو کې به هم پهٔ پېښ سره ليکل کيږي .همدارنګه که د عربي ژبي پهٔ يوې کلمې کې پېښ لرونکي همزه راشي د عربي پهٔ څېر به" اُ "ليکل کيږي، او دې ته به لنډ واو نه ويل کيږي، لکه" اسامه "چې" اُسامه "ليکل کيږي .

ۊ:

دا واو پخواني ليکدود کې نه کاريدهٔ.

ْ :دغه نښه د زورکي غږيز توري لپاره د کلمې پهٔ منځ کې زياته شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه :

پهٔ لاتيني ليکدود کې د همزې لپاره ځانګړې بڼه نشته، ځکه چې پهٔ لاتيني ژبه کې همزه نشته، پښتو ژبه هم همزه نه لري، يواځې د کلمې پهٔ پيل کې راځي هغه هم پهٔ اصل کې همزه نه وي بلکه غږيز توری وي، پهٔ دې دليل چې پښتو کې داسې ساري نشته چې همزه د کلمې پهٔ منځ کې يا پای کې راغلي وي، لهٔ همدې امله کله چې اور، انګور، اينګور، اوسپنه آفرين پهٔ لاتيني ليکدود کې ليکو د همزې لپاره يې ځانګړی شکل نه ليکل کيږي بلکه همدغه غږيز توري د همزې پهٔ ډول تلفظ کيږي او ليکل کيږي لکه or angur, ingor, ubə, āfarin

که غواړو چې لهٔ عربي رسم الخط نه ګټه واخلو نو موږ دوه اختياره لرو، يو دا چې کټ مټ د لاتيني ليکدود پهٔ څېر کار وکړو او همزه ونه ليکو خو غږيز توري د غږيزو تورو سره د همزې پهٔ څېر تلفظ کړو، نو تېرې بيلګې به داسې ليکو " ۆر، اَنګۆر، ێنګۆر، ۆبهٔ، افرێن ."دوهم اختيار دا دی چې همزه د يو مستقل توري پهٔ توګه ځانګړي وليکل شي او لهٔ هغې وروسته غږيز توری هم وليکل شي نو يادې بيلګې به داسې ليکل کيږي :أۆر، اَنګۆر،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اېنګوّر، أوّبهٔ، آفَرېن .خو پهٔ دوهم اختيار غوره کولو سره غرېز توري پهٔ خپلواکو غرېزو تورو نومول ناسم برېښي ځکه چې پيل کې د راتلو جوګه نه شول پهٔ داسې حال کي چې غرېز خپلواک توري د کلمې پهٔ هره برخه کې راتلی شي .پهٔ دې دواړو اختيارونو کې بايد يو غوره شي هغه چې د ژبې لهٔ طبيعت سره جوړ وي، نوي ليکدود کې لومړی اختيار غوره شوی. د لومړي اختيار ګټه دا ده چې کلمه لنډه ليکل کيږي، او همدارنګه که څوک غواړي چې پښتو کلمه يا متن پهٔ IPA (نړيوال فونټيک الفبا) باندي واړوي پهٔ اسانۍ سره کولی شي او سافټويرونو سره دا کار نور هم اسانه کيدلی شي.

د دې مطلب دا نه دی چې همزه لهٔ منځه يوړل شي، بلکه همزه هم بايد پهٔ خپل ځای پاتي شي او يو مخ لهٔ الفبا څخه لري نه شي ځکه همزه هم د عربي ژبي د نورو تورو لکه ح ع، ف، ق، ص، ض، ط، ظ پهٔ څېر د پښتو يو توری ګڼل کيږي .لکه :قراءت، مسأله، قرآن، مسؤول او داسي نورو کې همزه کارول کيږي.

همزه څو شکله لري، چې د استعمال ځانګړي ځايونه لري لکه :ء، أ، ئ، ؤ. همدارنګه هر الف چې زبر يا پېښ لري همزه بلل کيږي لکه : اِ ، اُ . که

(c) ketabton.com: The Digital Library

زور لري نو که چېرې عربي کلمه وي بيا به هم همزه نوميږي لکه اَمر، که عربي کِلِمه نه وي نو لنډ زور به نوميږي، لکه اَنګوْر.

همدارنګه که چېرې (ا) د کلمې پهٔ سر کې راشي اوږد الف به ګڼل کيږي، که عربي کلمې کې دا ډول غږ د کلمې پهٔ پيل يا منځ کې راشي نو داسي (آ) به ليکل کيږي او" همزه+الف "به ګڼل کيږي لکه آخَر او قُرآن. که چېرې عربي کلمه کې الف او لنډه يا يو ځاى راشي مجموعه به مکسوره همزه ګڼل کيږي لکه ايمان.

نوى ليکدود او ياګاني

ى : دغه الفي يا ده، د الف د غږ لپاره دعربي ژبي د ځينو کلمو پهٔ پاى کې ليکل کيږي چې راتلونکي کلمه نه پسې نښلي لکه پهٔ موسى، عيسى او داسې نورو بېلګو کې.

ئ : د دې پهٔ ځاى داسي ليکل کيږي (ـْي) لکه :ګړْي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئ : د دې پهٔ ځای داسي ليکل کيږي (◌ْي) لکه :وَلوَلْي

ي : دغه يا به يواځې د بې غږه يا لپاره کارول کيږي .لکه :يَو

ې : دغه يا هم ثابته پاتي کېږي .لکه :شپې.

ى : دغه بې ټکو يا چې راتلونکي کلمه پسې نښلي، نوي ليکدود کې نه کارول کيږي.

لهٔ لاتيني ليکدود سره د نوي ليکدود توپير

نوى ليکدود لهٔ لاتيني ليکدود سره څو توپيرونه لري، پهٔ لاتيني ليکدود کې هر غږيز توری د کلمې پهٔ هره برخه کې يو ثابت او نه بدلېدونکی شکل لري خو پهٔ نوى ليکدود کې د دې لپاره چې لهٔ اوسني ليکدود سره يې تنافر او لرې والى لږ وي د ځينو غږيزو تورو شکلونه د کلمې پهٔ پيل، منځ او پاى کې بدليږي، خو د ټولو دنده يوه وي.

پهٔ کلمه کې د غږيزو تورو د شکلونو بدليدل که لهٔ يوه اړخه ستونزه جوړوي، خو لهٔ بله اړخه ګټور هم دي، د غږيزو تورو د شکلونو بدلېدل مو لهٔ پخواني ليکدود سره نه پردي کوي، کلمه راته پهٔ خپل اصل باندي ساتي، دغه ګټي لاتيني ليکدود نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه لنډ الف پهٔ لاتیني لیکدود کې ثابت توری (a) لري خو نوي لیکدود کې پهٔ پیل کې (آ) لیکل کیږي، منځ کې (ـَ) یواځې فتحه یعنې زور لیکل کیږي او پای کې (ه) لیکل کیږي.

همدارنګه زورکی پهٔ نوي لیکدود کې دوه بڼې لري.

د نوي لیکدود ګټې چې لاتیني لیکدود یې نه لري

۱ـ د نوي لیکدود یوه ګټه دا ده چې پښتانه او د عربي، فارسي، اردو او نورو ژبو ویونکي چې عربي رسم الخط کاروي پهٔ اسانۍ سره پرې پوهیدلی شي، او هغوی به یې پهٔ لوستلو د پردیتوب هیڅ احساس نه کوي، پهٔ داسې حال کې چې موږ هم پهٔ داسې جغرافیه کې پراته یو چې عربي رسم الخط پکې کارول کیږي.

۲ـ بله ګټه یې دا ده چې پهٔ پښتو ګرامر کې دوه ډوله دالونه کارول کیږي چې د اضافت او حکم دالونه دي پهٔ نوي لیکدود کې یې توپیر کېدی شي، دا ځکه چې د اضافت دال داسې ده لکه د کلمې پهٔ منځ کې چې وي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود کې يې لهٔ پاسه زور ليکل کيږي، وروسته يې غږيزه ها نه ليکل کيږي او د حکم دال پای کې وي نو وروسته ترې غږيزه ها ليکل کيږي لکه :دا دَ اَحمد کِتابچه ده .خو پهٔ لاتيني ليکدود کې دواړه دالونه يو ډول ليکل کيږي لکه: dā da ahmad kitabcha da. نو ډېر ځله به پهٔ لاتيني ليکدود کې لوستونکی شکمن کيږي چې دا کوم دال ده.

۳ـ بله ګټه يې دا ده چې نوي ليکدود کې د عربي ژبې ټولې کلمې پهٔ خپل اصل ساتل کيږي، او دا ترې جوتيږي چې پهٔ عربي ژبه کې يوه کلمه پېښ لري او که زېر لري يا واو لري او که يا لري، چې د معنی لهٔ اړخه دا کار ډېر مهم دی، لکه :سالِم، چې دا ترې څرګنديږي چې لام پهٔ عربي کې هم زېر لري، او کرِيْم چې دا ترې جوتيږي چې را پهٔ عربي کې زېر نه لري بلکې لهٔ را نه وروسته يا ده، خو پهٔ لاتيني کې دواړه کلمې داسې ليکل کيږي sālim, karim چې دا نه ترې څرګنديږي چې لام او را نه وروسته پهٔ اصل کې زېر دی او که يا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ له دې سره په نوي ليکدود کې لوستونکی په اساني سره د عربي او پښتو کلمو توپير هم کولی شي.
کېدی شي چې نوی ليکدود ديني، تاريخي، ادبي، کلتوري د اسانه پلی کېدلو او نوري ګټي هم ولري.

څنګه نوی ليکدود په IPA (نړيوالې غږيزې الفبا)واړوو؟

تاسې که د مايکروسافټ ورډ د ليکلو پروګرام لرئ يا بل پروګرام لرئ چې د find and replace اختيار يا افشن ولري؛ کولی شئ چې په نوي ليکدود ليکل شوې ليکنه يا کتاب په اسانۍ سره په IPA واړوئ.
لۀ ټولو وړاندې الله کلمه په دې تورو واړوئ.allah
له هغه وروسته لاندې توري هم واړوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه (غَرِیزه ها)	a
ۀ	ə
ئِ / ئٚ	yi
◌ِئ	e
◌ُؤ	o
اء	ā
◌َأ	ā
اِ	i
اُ	u
اَ	a
◌ْ	ə
ؤو	u
◌ِ	i
◌ُ	U
◌َ	a
ائ	i

-لۀ شد سره یو توری پۀ ډبل تورو واږوئ، لکه مُحمَّد کي مّ پۀ mm

(c) ketabton.com: The Digital Library

واړوئ

- هر حرف په متبادل لاتيني حرف واړوئ .چې په دې کې زوري ها هم ده چې په a بدليږي.

- لکۍ لرونکې او کړواله يا په اصل کې دوه توري دي که ليکلې مو وي نو پهəy يې بدله کړئ

- که نيمه فاصله مو کارولې وي په دې نښې ' يې بدله کړئ.

ـ که موسی، عيسی او ورته نومونو کې مو دغه الفي يا (ی) کارولې وي نو په ā يې واړوئ.

- کيڼ ليکلوری وټاکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوي ليکدود پهٔ اړه د بحث، نورو معلوماتو او پوښتنو لپاره لاندي تجربوي فيسبوپاڼه خوښه کړئ.

https://www.facebook.com/۱۰۳۷۵۲۹۵۸۲۶۰۷۹۲

ټيليګرام چينل

t.me/naway_likdod

د نوي ليکدود لپاره کيليدړه جوړه کړئ

لاندي کيليدړه ښکته کړئ ، کله مو چي کيليدړه جوړه کړه، د فاصلي تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Languagesته لاړشئ ، دريېم افشن (ابج) وټاکئ ، او پښتو ژبه غوره کړئ.

د لېياوټ لپاره لاندي ليکنو ځخه يوه کاپي کړئ ، بيا د فاصلي تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Leyoutsوټاکئ ، DIY+ ته لاړ شئ، لاندي ليکنو څخه مو چي کومه کاپي کړي وي هغه به درته ښکاره کړي ، تاسي paste غوره کړئ ، نو لېياوټ کيليدړه به جوړه شي. که بله کيليدړه غواړئ بله ليکنه کاپي کړئ په همدې توګه تاسي په خپله خوښه بله هم جوړولی شي.

https://play.google.com/store/apps/details?id=kl.ime.

(۱)

(۲)

(۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوست کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پَښتو ژَبې اَلِفبا یا اَبېځۍ ٤٨ توري لَري ، څلوېښت توري یې بې غږه دي ، اَو ٧ توري یې غږیز دي

بې غَږه توري یې دا دي

لاتیني بڼه	پښتو بڼه	شمېر
b	ب	۱
p	پ	۲
t	ت	۳
ṭ	ټ	٤
θ	ث	٥
j	ج	٦
č	چ	٧
ḥ	ح	٨
x	خ	٩
c	څ	۱۰
ǰ	ځ	۱۱
d	د	۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

ḍ	ډ	١٣
δ	ذ	١٤
r	ر	١٥
ṛ	ړ	١٦
z	ز	١٧
ž	ژ	١٨
ẓ	ږ	١٩
s	س	٢٠
š	ش	٢١
ṣ	ښ	٢٢
s̱	ص	٢٣
ẕ	ض	٢٤
ṯ	ط	٢٥
z̄	ظ	٢٦
ʕ	ع	٢٧
ğ	غ	٢٨
f	ف	٢٩
q	ق	٣٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱	ک	k
۳۲	ګ	g
۳۳	ل	l
۳۴	م	m
۳۵	ن	n
۳۶	ڼ	ṇ
۳۷	و	w
۳۸	ه	h
۳۹	ء	
۴۰	ي	y

(c) ketabton.com: The Digital Library

غږيز توري

غږيز توري دا دي:

۱- لنډ اَلِف : (اَ__َ __ه / a)

۲- لنډه یا : (ې / i)

۳- لنډ واو: (ؤ / u)

۴- وږد اَلِف : (ا / ā)

۵- وږده یا : (ي / e)

۶- وږد واو : (ۆ / o)

۷- زورکَي :(*__ ۟ __ ۀ / ə)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کلمو په بېلابېلو برخو کې د غږیزو تورو بڼې

لَنډ اَلِف (اَـ ـَـ ـه/ a)

پَیل کې

اَح	اَچ	اَج	اَث	اَټ	اَت	اَپ	اَب
aḥ	ač	aj	aθ	aṭ	at	ap	ab
اَړ	اَر	اَذ	اَډ	اَد	اَځ	اَڅ	اَخ
aṛ	ar	aδ	aḍ	ad	aǰ	ac	ax
اَض	اَص	اَښ	اَش	اَس	اَږ	اَژ	اَز
az̠	as̠	aṣ	aš	as	aẓ	až	az
اَګ	اَک	اَق	اَف	اَغ	اَع	اَظ	اَط
ag	ak	aq	af	ağ	aʕ	az̄	at̠
اَي	اَء	اه	اَو	اَڼ	اَن	اَم	اَل
ay	aa	ah	aw	aṇ	an	am	al

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ كي

حَـ	چَـ	جَـ	ثَـ	ټَـ	تَـ	پَـ	بَـ
ḥa	ča	ja	θa	ṭa	ta	pa	ba
ړَ	رَ	ذَ	ډَ	دَ	ځَـ	څَـ	خَـ
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضَـ	صَـ	ښَـ	شَـ	سَـ	ږَ	ژَ	زَ
z̲	s̲a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګَ	کَ	قَـ	فَـ	غَـ	عَـ	ظَـ	طَـ
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	z̄a	t̲a
يَـ	ءَ/اَ	هَـ	وَ	ڼَـ	نَـ	مَـ	لَـ
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حه	چه	جه	ثه	ټه	ته	په	به
ḥa	ča	ja	ɵa	ṭa	ta	pa	ba
ړه	ره	ذه	ډه	ده	ځه	څه	خه
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضه	صه	ښه	شه	سه	ږه	ژه	زه
z̲	s̲a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګه	که	قه	فه	غه	عه	ظه	طه
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	z̄a	t̲a
يه	ءه	هه	وه	ڼه	نه	مه	له
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ زیر : (ی̂ _ i)

پیَل کې

ی̂ح	ی̂چ	ی̂ج	ی̂ث	ی̂ټ	ی̂ت	ی̂پ	ی̂ب
iḥ	ič	ij	iθ	iṭ	it	ip	ib
ی̂ړ	ی̂ر	ی̂ذ	ی̂ډ	ی̂د	ی̂ځ	ی̂څ	ی̂خ
iṛ	ir	iδ	iḍ	id	iǰ	ic	ix
ی̂ض	ی̂ص	ی̂ښ	ی̂ش	ی̂س	ی̂ږ	ی̂ژ	ی̂ز
iẕ	is̱	iṣ	iš	is	iẓ	iž	iz
ی̂ګ	ی̂ک	ی̂ق	ی̂ف	ی̂غ	ی̂ع	ی̂ظ	ی̂ط
ig	ik	iq	if	iğ	iʕ	iz̄	it̠
ی̂ي	ی̂ء	ی̂ه	ی̂و	ی̂ڼ	ی̂ن	ی̂م	ی̂ل
iy	ii	ih	iw	iṇ	in	im	il

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنحٔ كي

حيْـ	چيْـ	جيْـ	ثيْـ	ٹيْـ	تيْـ	پيْـ	بيْـ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
ڑيْـ	ريْـ	ذيْـ	ڈيْـ	ديْـ	ځيْـ	څيْـ	خيْـ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضيْـ	صيْـ	ښيْـ	شيْـ	سيْـ	ږيْـ	ژيْـ	زيْـ
z̲	s̲i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
گيْـ	كيـ	قيْـ	فيْـ	غيْـ	عيْـ	ظيْـ	طيْـ
gi	ki	qi	fi	ği	ʕi	z̄i	t̲i
ييْـ	اِيْـ	هيْـ	ويْـ	ڼيْـ	نيْـ	ميْـ	ليْـ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حی̂	چی̂	جی̂	ثی̂	ټی̂	تی̂	پی̂	بی̂
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
ړی̂	ری̂	ذی̂	ډی̂	دی̂	ځی̂	څی̂	خی̂
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضی̂	صی̂	ښی̂	شی̂	سی̂	ږی̂	ژی̂	زی̂
z̲	s̲i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
ګی̂	کی̂	قی̂	فی̂	غی̂	عی̂	ظی̂	طی̂
gi	ki	qi	fi	ği	ʕi	z̄i	t̲i
یی̂	ءی̂	هی̂	وی̂	ڼی̂	نی̂	می̂	لی̂
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

که چېرې یوه عَربۍ کلمه زېر لَرۍ نو دَ پَښتو ژَبۍ پهٔ نوۍ لیکدود کې به هَم دَ زېر پهٔ بڼه لیکَل کیږۍ لَکه : اِسلام، اِنعام اِکرام چې هَمزه زېر لَرۍ او سالِم ، عالِم چې لام زېر لَرۍ ، اَو تَلَفُظ یې دَ لَنډۍ یا پهٔ څېر دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ واو: (ۇ / u)

پيَل کي

ۇح	ۇچ	ۇج	ۇث	ۇټ	ۇت	ۇپ	ۇب
uḥ	uč	uj	uɵ	uṭ	ut	up	ub
ۇړ	ۇر	ۇذ	ۇډ	ۇد	ۇځ	ۇڅ	ۇخ
uṛ	ur	uδ	uḍ	ud	uǰ	uc	ux
ۇض	ۇص	ۇښ	ۇش	ۇس	ۇږ	ۇژ	ۇز
uz̠	us̠	uṣ	uš	us	uẓ	už	uz
ۇګ	ۇک	ۇق	ۇف	ۇغ	ۇع	ۇظ	ۇط
ug	uk	uq	uf	uğ	uʕ	uz̄	ut
ۇي	ۇء	ۇه	ۇو	ۇڼ	ۇن	ۇم	ۇل
uy	uu	uh	uw	uṇ	un	um	ul

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاي کې

حۉ	چۉ	جۉ	ثۉ	ټۉ	تۉ	پۉ	بۉ
ḥu	ču	ju	θu	ṭu	tu	pu	bu
ړۉ	رۉ	ذۉ	ډۉ	دۉ	ځۉ	څۉ	خۉ
ṛu	ru	δu	ḍu	du	ǰu	cu	xu
ضۉ	صۉ	ښۉ	شۉ	سۉ	ږۉ	ژۉ	زۉ
z̲	su	ṣu	šu	su	ẓu	žu	zu
ګۉ	کۉ	قۉ	فۉ	غۉ	عۉ	ظۉ	طۉ
gu	ku	qu	fu	ğu	ʕu	z̄u	t̲u
يۉ	ءۉ، اُ	هۉ	وۉ	ڼۉ	نۉ	مۉ	لۉ
yu	u	hu	wu	ṇu	nu	mu	lu

که چېرې يَوه عَربئ کلمه پېښ لَرئ نۆ دَ پَښتو ژَبئ پهٔ نوئ لیکدود کې به هَم دَ پېښ پهٔ بَڼه لیکَل کيږئ لَکه : اُخرَوئ چې هَمزه پېښ لَرئ او قُران اَو مُصطَفی چې قاف اَو مېم پېښ لَرئ اَو تَلَفُظ يې دَ لَنډ واو پهٔ څير دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋږد اَلِف (ا)

پَيل کي

اح	اچ	اج	اث	اټ	ات	اپ	اب
āḥ	āč	āj	āɵ	āṭ	āt	āp	āb
اړ	ار	اذ	اډ	اد	اځ	اڅ	اخ
āṛ	ār	āδ	āḍ	ād	āǰ	āc	āx
اض	اص	اښ	اش	اس	اږ	اژ	از
āẕ	ās̱	āṣ	āš	ās	āẓ	āž	āz
اګ	اک	اق	اف	اغ	اع	اظ	اط
āg	āk	āq	āf	āğ	āʕ	āz̄	āṯ
اي	اء	اه	او	اڼ	ان	ام	ال
āy	āa	āh	āw	āṇ	ān	ām	āl

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاي کي

حا	چا	جا	ثا	ټا	تا	پا	با
ḥā	čā	jā	θā	ṭā	tā	pā	bā
ړا	را	ذا	ډا	دا	ځا	څا	خا
ṛā	rā	δā	ḍā	dā	ǰā	cā	xā
ضا	صا	ښا	شا	سا	ږا	ژا	زا
z̲	s̲ā	ṣā	šā	sā	ẓā	žā	zā
ګا	کا	قا	فا	غا	عا	ظا	طا
gā	kā	qā	fā	ğā	ʕā	z̄ā	t̲ā
یا	آ	ها	وا	ڼا	نا	ما	لا
yā	ā	hā	wā	ṇā	nā	mā	lā

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋرده یا (ي)

پَیل کي

يح	يچ	يج	يث	يټ	يت	يپ	يب
eḥ	eč	ej	eɵ	eṭ	et	ep	eb
يړ	ير	يذ	يډ	يد	يځ	يڅ	يخ
eṛ	er	eδ	eḍ	ed	eǰ	ec	ex
يض	يص	يښ	يش	يس	يږ	يژ	يز
ez̠	es̠	eṣ	eš	es	eẓ	ež	ez
يګ	يک	يق	يف	يغ	يع	يظ	يط
eg	ek	eq	ef	eğ	eʕ	ež̄	et̠
يي	يء	يه	يو	يڼ	ين	يم	يل
ey	ee	eh	ew	eṇ	en	em	el

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ كي

حې	چې	جې	ثې	ٹې	تې	پې	بې
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ڑې	رې	ذې	ڈې	دې	ځې	څې	خې
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضې	صې	ښې	شې	سې	ڒې	ژې	زې
z̲	s̲e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
گې	کې	قې	فې	غې	عې	ظې	طې
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	z̄e	t̲e
یې	ءې	هې	وې	ڻې	نې	مې	لې
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاې کې

حې	چې	جې	ثې	ټې	تې	پې	بې
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ړې	رې	ذې	ډې	دې	ځې	څې	خې
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضې	صې	ښې	شې	سې	ږې	ژې	زې
z̲	s̲e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
ګې	کې	قې	فې	غې	عې	ظې	طې
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	z̄e	t̲e
يې	ءې	هې	وې	ڼې	نې	مې	لې
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۆږد واو(ۆ)

پیَل کې

ۆح	ۆچ	ۆج	ۆث	ۆټ	ۆت	ۆپ	ۆب
oḥ	oč	oj	oθ	oṭ	ot	op	ob
ۆړ	ۆر	ۆذ	ۆډ	ۆد	ۆځ	ۆڅ	ۆخ
oṛ	or	oδ	oḍ	od	oǰ	oc	ox
ۆض	ۆص	ۆښ	ۆش	ۆس	ۆږ	ۆژ	ۆز
oz̠	os̠	oṣ	oš	os	oẓ	ož	oz
ۆګ	ۆک	ۆق	ۆف	ۆغ	ۆع	ۆظ	ۆط
og	ok	oq	of	oğ	oʕ	oz̄	ot̠
ۆي	ۆء	ۆه	ۆو	ۆڼ	ۆن	ۆم	ۆل
oy	oo	oh	ow	oṇ	on	om	ol

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ او پاي کې

حۆ	چۆ	جۆ	ثۆ	ټۆ	تۆ	پۆ	بۆ
ḥo	čo	jo	ɵo	ṭo	to	po	bo
ړۆ	رۆ	ذۆ	ډۆ	دۆ	ځۆ	څۆ	خۆ
ṛo	ro	δo	ḍo	do	ǰo	co	xo
ضۆ	صۆ	ښۆ	شۆ	سۆ	ږۆ	ژۆ	زۆ
z̲	s̲o	ṣo	šo	so	ẓo	žo	zo
ګۆ	کۆ	قۆ	فۆ	غۆ	عۆ	ظۆ	طۆ
go	ko	qo	fo	ğo	ʕo	z̄o	t̲o
يۆ	ءۆ	هۆ	وۆ	ڼۆ	نۆ	مۆ	لۆ
yo	o	ho	wo	ṇo	no	mo	lo

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوَركَي (-ْ-ۀ)

مَنځ كي

حْـ	چْـ	جْـ	ثْـ	ټْـ	تْـ	پْـ	بْـ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
ړْ	رْ	ذْ	ډْ	دْ	ځْـ	څْـ	خْـ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضْـ	صْـ	ښْـ	شْـ	سْـ	ږْ	ژْ	زْ
z̲	s̲ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګْـ	كْـ	قْـ	فْـ	غْـ	عْـ	ظْـ	طْـ
gə	kə	qə	fə	ğə	ʕə	z̄ə	t̲ə
يْـ	ءْ	هْـ	وْ	ڼْـ	نْـ	مْـ	لْـ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کي

حۀ	چۀ	جۀ	ثۀ	تۀ	تۀ	پۀ	بۀ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
رۀ	رۀ	ذۀ	دۀ	دۀ	ځۀ	څۀ	خۀ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضۀ	صۀ	ښۀ	شۀ	سۀ	ږۀ	ژۀ	زۀ
z̲	s̲ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
گۀ	کۀ	قۀ	فۀ	غۀ	عۀ	ظۀ	طۀ
gə	kə	qə	fə	ğə	ʕə	z̄ə	t̲ə
يۀ	ءۀ	هۀ	وۀ	نۀ	نۀ	مۀ	لۀ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوَست

غَرِيْز توّرى

١ـ لَنډ اَلِف (اَ ــ ◌َ ــ ه)

اَفغان afğān

اَنځوْر anǰur

اَنګوْر angur

مَزَل (◌َ◌َ) mazal

ستَن (◌َ) stan

وَر (◌َ) war

ستوْنزه stunza

توّبه toba

کوّربه korba

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ اَلِف درې بَڼې لرئ

پيَل کې : اَ

مَنځ کې : ◌َ

پاي کې : ه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ لَندہ یا(ئ)

ئره ira

ئنګوړ ingor

ئنځَر inǰar

مئنه mina

هئله hila

وئنه wina

سَړئ (جمعَ) saṛi

ځئ ǰi

بیاتئ byāti

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې يوه عَربئ کلمه زېر لَرئ نو دَ پَښتو ژَبئ پهٔ نوئ لیکدود کې به هَم دَ زېر پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لَکه :

اِسلام islām

اِنعام inʕām

اِکرام ikrām، کې چې هَمزه زېر لَرئ اَو

سالِم sālim

عالِم ʕālim

کې چې لام زېر لَرئ، که زېر نه لَرئ بَلکې مده يا وئ نو لَنډه يا به لیکَل کیږئ لَکه :

شَريف šarif

کَريم karim

ايمان ımān

چې عَرَبئ کې ياګانئ دئ اَو پَښتو کې لَنډه يا وېل کیږئ.

مَده يا : هَغه يا چې مَخکې يې زېر وئ لَکه: شَرِيْفٌ. Šariyf

(c) ketabton.com: The Digital Library

٣ـ لَنډ واو (ۇ)

ۇبهٔ ubə

ۇښ uṣ

ۇږد uẓd

سۇر sur

زۇم zum

ړۇند ṛund

ځۇ ǰu

وړۇ wṛu

یۇ yu

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيرې يوه عَربئ کلمه پيښ لَرئ نو دَ پَښتو ژَبئ پهٔ نوئ ليکدوِد کې به هَم دَ پيښ پهٔ بَڼه ليکَل کيږئ لَکه :

اُخرَوئ uxrawi کې چې هَمزه پيښ لَرئ او

قُران qurān

مُصطَفى musṯafā

کې چې قاف اَو ميم پيښ لَرئ، که پيښ نه لَرئ بَلکئ مَده واو وئ نو لَنډ واو به ليکَل کيږئ لَکه :

مَنصوُر mansur

مَعلوُم maʕlum کې چې عَربئ کې واوونه دئ اَو پَښتو کې لَنډ واو ويل کيږئ.

مَده واو : هَغه واو چې مَخکې ترې پيښ وئ لَکه : مَعْلُوْمٌ.
maʕluwm

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ ۇرِد اَلِف(ا)

اواز (آواز) āwāz

اش (آش) āš

ارام (آرام) ārām

مار mār

لاس lās

کان kān

لۆبيا lobyā

خَندا xandā

ماما māmā

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥ـ ۋړده یا(ي)

ېشېدَل ešedal

ېغ eğ

ېل el

ډېر ḍer

ژېړ žeṛ

ټېل ṭel

شيډي šıde

ويژي wize

لَمبي lambe

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ـ ۆږد واو (ۆ)

ۆر (اور) or

ۆږه (اوږه) oẓa

ۆس (اوس) os

کۆر kor

ټۆل ṭol

کۆږ koẓ

راډیۆ rāḍyo

پیشۆ Pišo

زانګۆ Zango

(c) ketabton.com: The Digital Library

٧- زوَرکَي (ـــ ۠ ـــ ۀ)

kəli کلْۍ (ْ) (کلي)

ləẓ لْږ (ْ)

tər ترْ (ْ)

oṛə وړۀ

tə تۀ

zə زۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تَمرڅین

لاندې کَلِمې نْوې لیکدوږد ته واړَوْي

اوږهٔ	خولهٔ
اومهٔ	موندته
اوبښته	انګار
غښتلي	ارمان
میړني	هیواد
لامبو	انتقام
ښارو	ایسته کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَ

اَللّٰه يَو دَي.

مُحَمَّد دَ اَللّٰه پيغَمبَر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب

بابا

بابا قُران شَرِیْف وایِيْ

قُران کَرِیْم دَ اَللّٰه کِتاب دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پ

پاک

زهٔ خپل کالئ پاک ساتم
پاکوالَي دَ ایمان یَوه بَرخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

تۊره

اَحمَد تۊره لَرئ

پهٔ تۊره جِهاد کَوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټ

ټوپَک

زَما ماما ټوپَک لَرۍ.

غوټۍ په ټال کې زانګۍ.

ټوکَر له مالوچو جوړېږۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ث

ثَواب

لمؤنځ كَوَل ثَواب لَرئ.

كَوثَر دَ ثَواب كارۇنه كَوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج

جِهاد

جِهاد کَوَل فَرض دئ.

جَمال مُجاهِد دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چ

چَمَن

دا چَمَن شيْن دَي.

چيْنار دَنګه وَنه ده.

دَ چيْنيِ وُبهٔ خوَږيِ دئْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح

حَج

حَج كَوَل يَو حًَل فَرض دئ
دَ حامِد پلار حاجئ دي
پهٔ كال كي يَو حًَل حَج اَدا
كيږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خ

خَلک

خَلک پهٔ ژمۍ کې تودې

جامې آغوندۍ.

پهٔ آوداسهٔ کې دَ مَخ

پرېمينځَل فَرض دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څ

څادَر

اَڅَک څادَر لَرئ.

پهٔ څادَر لمۏنځ کَوئ.

دَ مازدېګَر څَلوَر رَکَعته دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځ

ځان

زهٔ خپَل ځان پاک ساتَم.

ځاله كي هَكْي دیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د

دۊکان

داوُد دۊکان لَرئ.

نارۏغ دَرمَل خۊرئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډ

ډوډۍ

زۀ پۀ بِسمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيم سره دَ ډوډۍ

پۀ خوړلو پيل کَووم.

سوئ ډوډۍ خوړل روغتيا ته زيان رسوئ.

کِتابتون کې ډول ډول کِتابونه دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذ

ذِکر

دَ اَللّٰه ذِکر کَوَل ثَواب لَرئ
ذاکِر پهٔ مَدرَسه کي لوَست
وايئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر

رۆژه

دَ رَمَضان پهٔ میاشت کې رۆژه

نیۋَل فَرض دیٙ.

تۆل مُسْلمانان سَره ورۋنه دیٙ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړ

ړوند

ړوند سَړي څۀ نه ويني.

زۀ لۀ ړاندۀ سَره مرَسته کَوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز

زَلَمي

زَلَمي بنۆوَنحٔێ ته حٔێ.

زهٔ ۆس لێكَل كَوَلَي شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ

ژَمي

پهٔ ژْمیٔ کې ساړهٔ ویٔ.

شاهِد ژرَنده لَریٔ.

زهٔ پهٔ پَښتوٚ ژَبه لیکَل کوَلَي

شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږ

ږیږه

دَ ږیږۍ پرېښوّدَل سُنَت دۍ.

زمۆږ ښوّوۆنکَي ږیږه لَرۍ.

ږَلْي سَره وۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

س

سَلام

سَلام اَچَوَل سُنَت دیٔ.

بنهٔ هَلک پهٔ لاره کي پهٔ مْشَرانو سَلام اَچَویٔ.

سالِم دَ مَسروٝر ورۆر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ش

شيـډې

غوا شيـډې کوَئ.

شاکِر شيـډې څښئ.

زهٔ دَ اَللّٰه شُکر کوَؤم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښ

ښار

دا ښار دَی.

پهٔ ښار کې ګَڼه ګوڼه وئ.

ښار کې لوٚي لوٚي واټوڼه وئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ص

صادِق

صادِق رېښتوني زده کوونکي دَي.

صُندوق کي جامي دیْ.

صَبر بنهٔ خوي دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ض

ضَرَر

ضَرَر رَسَوَل کْوُنا لَرىٰ.

حَوض کي وُبهٔ دىٰ.

وُبهٔ دَ ژوَند لْپارهضَروُرىٰ دىٰ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط

طالِب

زهٔ دَ مَدرَسې زده کَوۇنکَي يَم.

طاهِر بنهٔ طالِب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظ

ظُلم

کافِران ظالِمان دئ.

ظريڤ دَ ظاهِر ورۆر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ع

عِلم

دَ عِلم زدَکړه فَرض ده.

زهٔ پهٔ مَدرَسه کې عِلم زده کَوۇم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غ

غَيرَت

غَنۍ يَو غَيرَتۍ مُسْلمان دَي.
هغه لهٔ غرېبانو سَره مرَسته
کَوۍ.
اَفغانِسْتان لوَړ اَو جَګ
غرۊنه لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ف

فُرقان

فُرقان دَ قُرآن نوْم دَي.

قُرآن دَ اَللّٰه كِتاب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ق

قَلَم

دا قَلَم دَي.

زهٔ پهٔ قَلَم لیٛکَل کَوۉم.

قاریٰ قُرآن لوَلیٰ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ک

کابَل

کابَل دَ آَفغانښتان پلازمېنه ده

مۏړ خپَل کۏر آَو چاپېریال

پاک ساتۏ.

کَوتَره پهٔ هَوا کې آَلۏزئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګ

ګوْلاب

دا دَ ګوْلاب ګوَل دَي.

پهٔ بَڼ کې رَنګارَنګ ګوْلوْنه

شنهٔ دیٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل

لار

زهٔ دَ لارې پهٔ بنې اَرِخ ځَم.

لهٔ لارې ضَرَرې شیان لَرې

کوَل ثوَاب لَرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

م

مۆر

زهٔ دَ خپَلىٔ مۆر خِدمَت کَوۆم.
مۆر پهٔ اَولاد ډېر حَقۆنه لَرىٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ن

ناک

ناک خوَږه مېوه ده.

زهٔ خپَل نوُم لیْکَلَي شَم.

ننګرَهار دَ آفغانیْستان يَو وَلايَت دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ڼ

بَڼ

دا بَڼ دَي.

پهٔ بَڼ کې دَ مَڼو وَنۍ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

واوره

پهٔ ژمۍ کې واورۍ وَرۍ
ورَي دَ سپَرلۍ لوُمړي مياشت
ده.

وْرۍ ته خوارهٔ وَركوَل ثوَاب
لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـ

هَوا

زَمُوږ هېواد ښه هَوا لَرئ.

زهٔ په لوَست کي هَڅه کوُوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ء

اِسلام زمونږ دين دَى.

مونږ دَ اِبراهيم - عَلَيهِ السَلام-

پهٔ مِلَت يو.

ما وّس دَ پَښتوّ اِملاء زده

کَړې ده.

اِکرام، مَأمور، سائِل، لاجِئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي

يوٚم

يوٚم دَ بْزګرۍ يَوه آله ده.

بنوٚوۏنکي زده کوۏنکوٚ ته وَينا

کوۍ.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library